

Inkoop duurzaam hout kan en moet beter

MARK VAN BENTHEM, Stichting Probos

Overheidsopdrachtgevers zijn belangrijke afnemers van hout. Het wordt veelvuldig toegepast in beschoeiingen en damwanden langs waterwegen, maar ook in de bouw, renovatie en het interieur van publieke gebouwen. Wanneer alle overheden in hun aankopen consequent om duurzaam geproduceerd hout vragen en erop toezien dat dit ook geleverd wordt, kan dit de markt een flinke impuls geven. Uit de marktmeting die wij als Stichting Probos over 2013 hebben uitgevoerd, is gebleken dat gemiddeld 74% van het op de Nederlandse markt gebrachte hout aantoonbaar afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen. Een fraai resultaat, maar wanneer we specifiek inzoomen op tropisch hardhout, waarvan een significant aandeel zijn toepassing vindt in overheidsprojecten, is het aandeel aantoonbaar duurzaam slechts 40,4%. Ondanks dat er vooruitgang is geboekt ten opzichte van de eerdere marktmetingen over 2005 (13,3%), 2008 (33,5%) en 2011 (65,7%) zien we dat de groei afvlakt. Kortom, er is werk aan de winkel. We kunnen het ons niet permitteren om achterover te leunen en al zeker overheidsopdrachtgevers niet gezien de gestelde ambitie.

Handvatten

Om vast te stellen wat aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout is, heeft de Rijksoverheid de zogenaamde TPAC-commissie in het leven geroepen (Timber Procurement Assessment Committee) die op basis van een meetlat (TPAS: Timber Procurement Assessment System) meet in hoeverre bestaande keurmerken voldoen. De twee internationale keurmerken FSC en PEFC zijn goedgekeurd en sinds juni vorig jaar is ook het Maleisische MTCS tijdelijk goedgekeurd. MTCS valt onder de 'paraplu' van PEFC.

Om te zorgen dat duurzaam geproduceerd hout in projecten wordt toegepast, is het

allereerst zaak in het bestek de eis te formuleren. Verwijs daarbij naar de overheidscriteria (TPAS). Om het bestekschrijvers makkelijk te maken, heeft de overheid een standaard bestekbepaling geformuleerd. Deze is te vinden op www.inkoopduurzaamhout.nl en bovendien geïntegreerd in moederbestekken van de rijksoverheid, maar bijvoorbeeld ook in de STABU- en RAW-bepalingen. Verwijzen naar een specifiek keurmerk is in strijd met de Europese aanbestedingsrichtlijn. Bovendien beperkt de vraag naar één keurmerk het aanbod en werkt dit prijsverhogingen in de hand. Zeker wanneer dit in combinatie met een specifieke houtsoort gebeurt, kan de meerprijs oplopen tot 25-30%. Het is overheidsopdrachtgevers daarom af te raden van hun opdrachtnemer een specifiek keurmerk te verlangen of een bepaalde houtsoort voor te schrijven. Wanneer je naar de overheidscriteria verwijst en daarnaast fysisch mechanische eigenschappen eist, geef je de opdrachtnemer optimale vrijheid te doen waar hij goed in is: je opdracht kwalitatief en kosteneffectief realiseren. Bovendien verbreed je daarmee het houtsoortengebruik uit duurzaam beheerde bossen. Een heel belangrijk aspect bij duurzaam bosbeheer om op deze manier het soortenpalet in het bos in stand te houden.

De Houtdatabase.nl maakt het mogelijk om als projectleider te toetsen of wat de opdrachtnemer qua houtsoort voorstelt ook geschikt is voor de toepassing of om zelf op zoek te gaan naar houtsoorten beschikbaar met certificaat voor duurzaam bosbeheer voor de betreffende toepassing. Oorspronkelijk als intranetapplicatie ontwikkeld voor Rijkswaterstaat, is deze website sinds 2009 voor iedereen toegankelijk. De website biedt een zoekmachine met voor ruim 200 houtsoorten, technische informatie, voor welke toepassingen ze geschikt zijn, of ze beschikbaar zijn met

Vanaf 2015 hebben alle overheden zich gecommitteerd aan 100% duurzaam inkopen, ook voor hout. Een heldere ambitie. Toch laat de praktijk een ander beeld zien. Door een te specifieke vraag en het ontbreken van controle wordt er regelmatig niet aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout toegepast in overheidsprojecten.

een certificaat voor duurzaam bosbeheer, welke leveranciers ze kunnen leveren en voorbeeldprojecten die gerealiseerd zijn met minder bekende houtsoorten.

Controle

Naast het op een juiste wijze opnemen van de vraag naar duurzaam hout in het bestek, is een tweede belangrijk verbeterpunt de controle en vasthoudendheid in het proces. Recent uitgevoerde evaluaties bij bouwprojecten van de rijksoverheid hebben aangetoond dat in veel contracten van de rijksoverheid eisen zijn opgenomen t.a.v. duurzaam geproduceerd hout, maar dat in veel projecten niet aantoonbaar kan worden gemaakt of er daadwerkelijk duurzaam geproduceerd hout is toegepast. De opdrachtgever controleert niet of nauwelijks of het duurzame hout ook wordt geleverd. Hout en houtproducten met een certificaat voor duurzaam bosbeheer moeten als zodanig herkenbaar zijn. Het betreffende certificeringssysteem en de claim (bijv.

FSC 100% of PEFC-gecertificeerd) moet op de pakbon staan die bij het hout of houtproduct wordt geleverd. Dit moet ook op de (verzamel)factuur vermeld staan. Het verdient aanbeveling met FSC- en/of PEFC-CoC gecertificeerde bedrijven (aannemers, handelaren) te werken. Zij weten hoe ze duurzaam geproduceerd hout moeten verwerken en aan de opdrachtgever moeten opleveren. Als de overheid meer werk zou maken van deze controle, is dit een belangrijke stimulans voor duurzaam bosbeheer, ook in de tropen.

Tropisch hout

Opdrachtgevers twijfelen soms over toepassing van tropisch hardhout, omdat daarvoor bomen in tropische regenwouden gekapt moeten worden. Het is echter belangrijk bossen waarde te geven, zodat omzetting naar bijvoorbeeld palmolie- of sojaplantages minder interessant is. Houtkap binnen de kaders van duurzaam bosbeheer geeft bossen een duurzame commerciële waarde en daarmee bestaansrecht. Kiezen voor gecertificeerd hout – FSC of PEFC – uit een duurzaam beheerd bos draagt dan ook bij aan het beter beheer van tropische regenwouden en versterking van de lokale economie.

Kennis

Gelukkig is er veel aandacht voor het duurzaam inkopen van hout bij diverse spelers in de markt. Onder andere vanuit de Green Deal 'Bevorderen duurzaam bosbeheer' waarin 27 organisaties in de hout-, bouw-, meubel- en retailketen de handen ineen geslagen hebben om het gebruik van duurzaam hout in Nederland tot norm te maken. Zo is een online trainingsmodule en website ontwikkeld voor overheidsinkopers (www.inkoopduurzaamhout.nl). Ook kan men een gratis themamiddagen bezoeken of adviesgesprek aanvragen. Toch valt gek genoeg de respons vaak tegen. Overheidsopdrachtgevers zijn zich er vaak niet van bewust dat er ondanks goede intenties toch regelmatig niet duurzame keuzes gemaakt worden bij de inkoop van hout in overheidsprojecten. Dat mag anno 2015 toch niet meer het geval zijn!

Mark van Benthem is senior adviseur bij Stichting Probos

Informatiebronnen:
inkoopduurzaamhout.nl; houtdatabase.nl;
bewustmethout.nl; probos.nl

17-19 JUNI 2015

A Coruna, *River Basin Management 2015 (Hydrology, Ecology, Environmental Management, Flood Plains and Wetlands)*, <http://www.wessex.ac.uk/15-conferences/river-basin-management-2015.html>

24-26 JUNI 2015

Brussel, *Water Innovation Europe 2015: the role of water in the circular economy*, <http://wsstp.eu>

2-4 JULI 2015

Tinos island (Griekenland), *3rd International Conference on Sustainable Solid Waste Management*, www.tinos2015.uest.gr

13-14 JULI 2015

Lissabon, *ICEER 2015: 2nd Int. Conf. on Energy and Environment Research*, www.iceer.net

5-6 AUGUSTUS 2015

Parijs, *JCESD 2015: 3rd Journal Conference on Environmental Science and Development*, www.ijesd.org/jcesd/3rd/

25-28 AUGUSTUS 2015

Wenen, *Iconsete'2015: the Int. Conference On Science, Ecology And Technology*, www.iconsete.org

8-11 SEPTEMBER 2015

Rio de Janeiro, *ISACS 17: Challenges in Chemical Renewable Energy*, www.rsc.org/ConferencesAndEvents/ISACS/ISACS17/index.asp

6-7 OKTOBER 2015

Den Bosch, *Vakbeurs Energie en Ecomobiel*, www.ecomobiel.nl

4-5 NOVEMBER 2015

Dortmund, *Urban Mining Kongress 2015* en (3.) *Recycling-Technik Fachmesse*, www.easyfairs.com/recycling-de

Volgende nummer

BORGING EN WETGEVING

verschijnt 17 juli 2015

Milieumagazine is een uitgave van Kluwer B.V.

Hoofdredactie
 Wim Verhoog,
milieumagazine@kluwer.nl

Medewerkers
 Pieter van den Brand, René Didde, Harry van Dooren, Rijkert Knoppers, Harry Perrée, Michel Robles, Jos van der Schot, Bonneke Weber, Han van der Wiel, Marga Hoek en (forumbijdrage) Mark van Benthem

Uitgever
 Jan Wessel Ham

Basisontwerp en cover
 Astrid Janssen, Amsterdam

Lay-out
 ColorsScan BV
 Voorhout, www.colorsScan.nl

Beeld cover
 Sonha95 | Dreamstime.com

Druk
 Tag Worldwide

Advertentie-acquisitie
 Bart de Wilde (Cross Media Nederland)
 tel.: +31 10 7421022
 mail: tim.lansbergen@crossadvertising.nl

Media order services
 AnjaWanink
 tel.: +31 570 648604
 e-mail: mosdeventer@kluwer.nl

Abonnementenadministratie
 Kluwer, Postbus 878
 7400 GW Deventer
 tel.: +31 570673344
www.kluwer.nl/klantenservice
 ISSN-nr: 1384-6035
 Abonnementen: € 235,- p/j (incl. btw)
 Losse nummers: € 35,- (incl. btw)
 Studentenabonnement: € 117,50 p/j (incl. btw)

Abonnementen kunnen schriftelijk of per e-mail tot uiterlijk drie maanden voor het einde van de abonnementsperiode worden opgezegd. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch met een jaar verlengd. Het complete productaanbod van Kluwer vindt u op: www.kluwer.nl/shop

Auteursrecht
 Alle rechten in deze uitgave zijn voorbehouden aan Kluwer. Niets uit deze uitgave mag worden vervoerd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van Kluwer. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan o.g.v. art. 16 t/m 16m Auteurswet jo. Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Pb 3060, 2130 KB). Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever(s) geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan.

Nederlandse
Uitgeversverbond
mvw
 media voor vak & wetenschap

 Wolters Kluwer